soite

Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveyspalvelukuntayhtymä

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2019

Tarkastuslautakunta 13.5.2020 /18.5.2020 hyv.

Valtuusto 2.6.2020

SISÄLLYSLUETTELO

1. Tarkastuslautakunta 2
1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät 2
1.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja tilintarkastajat 2
1.3. Arvoinnin toteuttaminen 3
2. Perussopimuksen ja terveydenhuoltolain määräykset 5
3. Arvio asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta 5
3.1. Toiminnan ja talouden strategiset tavoitteet 6
4. Yhtymävaltuusto ja tavoitteet 7
4.1. Prosesseihin kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet 7
4.2. Asiakkaisiin kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet 8
4.3. Talouteen ja vaikuttavuuteen kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet 12
4.4. Suoritetavotteiden toteutuminen 14
5. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta 14
6. Henkilöstöön ja osaamiseen kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet 15
7. Investoinnit 15
7.1. Laki kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta (548/2016 tuli voimaan 1.7.2016) 15
8. Muut havainnot 17
8.1. Esteellisyys 17
9. Yhteenveto 20

1. Tarkastuslautakunta

1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät

Tarkastuslautakunnan keskeisimpänä tehtävänä on valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi. Halutessaan tarkastuslautakunta voi tehdä lisäksi itsenäisiä tarkastuksia valitsemissaan kohteissa.

Säännökset, jotka ohjaavat tarkastuslautakunnan tehtäviä ovat:

- Kuntalain mukaan valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisimmistä tavoitteista
- Kuntalain mukaan hallitus antaa selvityksen valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa
- Kuntalain mukaan tarkastuslautakunta arvioi ovatko valtuuston talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, myös strategisten tavoitteiden osalta toteutuneet kunnassa ja kuntakonsernissa. Uuden kuntalain mukaan tarkastuslautakunta voi ottaa kantaa myös toimintojen tarkoituksenmukaisuuteen ja tuloksellisuuteen.
- Edelleen kuntalain mukaan tarkastuslautakunnan on myös arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyyttä alijäämän kattamiseen.
- Uutena tehtävänä Kuntalain 84 §:ään on tullut valvoa sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Säännöstä sovelletaan 1.6.2017 alkaen.

Tarkastuslautakunta laatii vuosittain kuntayhtymän valtuustolle tilinpäätöksen yhteydessä luovutettavan arviointikertomuksen.

1.2. Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja tilintarkastajat

Voimassa olevan hallintosäännön mukaan lautakunnassa on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä kolme muuta jäsentä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Yhtymävaltuusto valitsi kokouksessaan 25.9.2017 tarkastuslautakunnan jäsenet valtuustokaudelle 2017- 2020.

Jäsen	**Varajäsen**
Ilkka Piispanen pj.,Toholampi	Jussi Karhulahti, Halsua
Tarja Harju-Karhula vpj., Kokkola	Esa Kant, Kokkola
Katri Aro, Kannus	Mirja Kallio, Kokkola
Johanna Järvelä, Veteli	Elli Ukskoski, Perho
Kari Harju, Kruunupyy	Peter Svartsjö, Kruunupyy

Lautakunnan sihteerinä ja asioiden valmistelijana on toiminut kuntayhtymän tilintarkastaja JHTT Asko Vanhatupa BDO Audiator Oy:stä (JHTT-yhteisö) sekä avustavana tarkastajana Maritta Hintsala.

1.3. Arvoinnin toteuttaminen

Soiten tarkastuslautakunta on kokoontunut tilikauden 2019 tavoitteiden arvioimiseen yhteensä kaksitoista kertaa.

25.6.2019, Soite hallintokeskus

Tarkastuslautakunta kuuli johtajaylilääkärin Pirjo Dabnell'n katsaukset. Tarkastuslautakunta hyväksyi arviointisuunnitelman ja työohjelman sekä tilintarkastajan tarkastussuunnitelman ja työohjelman vuodelle 2019.

19.8.2019, Soite hallintokeskus

Tarkastuslautakunta kuuli talouden ajankohtaiskatsauksen vt. talousjohtaja Tommi Koskiselta sekä katsaukset hankintajohtaja Antti Tievalta ja resurssijohtaja Seppo Filppulalta.

16.9.2019, Tunkkarin terveyskeskus ja Harjukoti

Tarkastuslautakunta vieraili Vetelissä Tunkkarin terveyskeskuksessa, jossa tutustuttiin hammashoidon ja vuodeosaston tilioihin. Toiminnasta kertoivat vastuualuejohtaja Paula Varila ja vs. osastonjohtaja Sari Lehtisalo. Harjukotia esitteli palveluesimies Kaisa Pollari ja omistajaohjauksen kuulumisia kertoi Vetelin kunnanjohtaja Hannu Jyrkkä.

4.10.2019, Soite hallintokeskus

Toimitusjohtaja Minna Korkiakoski-Västi antoi ajankohtaiskatsauksen tarkastuslautakunnalle. Kokkolan kaupunginjohtaja Stina Mattila antoi katsauksen omistajaohjauksesta ja työhyvintointipäällikkö Jukka Aro kertoi katsauksessaan työhyvinvoinnista ja turvallisuudesta.

24.10.2019, Soite hallintokeskus

Vt. talousjohtaja Tommi Koskinen esitteli osavuosikatsauksen tarkastuslautakunnalle. Vastuualuejohtaja Johanna Alatalo antoi ajankohtaiskatsauksen lastensuojelusta ja palvelualuejohtaja Annika Ollikainen vastaanottopalveluista.

13.11.2019, Soite hallintokeskus

Tarkastuslautakunta kuuli palveluesimies Heidi Eriksonin katsauksen kehitysvammahuollon ja vammaispalveluiden työ- ja päivätoimintapalveluista. Katsaukset antoivat myös palveluesimiehet Tanja Aalto Maria Katariinan yksiköstä, Niina Kivinen Mesilän ryhmäkodista ja Marjo Pollarikoski Avohuollon tiimistä.

16.12.2019, Soite hallintokeskus

Tekninen johtaja Jukka Mäkelä antoi tarkastuslautakunnalle tilannekatsauksen investoinneista ja kiinteistöistä. Vastuualuejohtaja Kalle Tornberg antoi katsauksen tilastoinnista ja vt. talousjohtaja Tommi Koskinen esitteli talousarvion vuodelle 2020.

15.1.2020, Soite hallintokeskus

Tarkastuslautakunta kuuli palvelualuejohtaja Sari Timosen katsauksen yhteispäivystyksestä, päivystyksestä ja valvontaosastosta. Tilintarkastaja antoi valiraportin.

12.2.2020, Lumikon koti, Soite hallintokeskus

Tarkastuslautakunta tutustui Lumikon kotiin, jota esitteli palveluesimies Niina Kivinen. Vs.talouspäällikkö Tiina Högnabba, controller Niina Rintala, conroller Sirpa Pulkkinen ja erityisasiantuntija Kaisa Rannankari kertoivat tarkastuslautakunnalle ajankohtaisia asioita.

5.3.2020, Soite hallintokeskus

Vastuualuejohtaja, ylilääkäri Charlotta Frostdahl kertoi tarkastuslautakunnalle synnytys ja naistentautien toimalueen ajankohtaisista asioista. Henkilöstöjohtaja Eija-Liisa Heikkilä antoi katsauksen henkilöstöhallinnosta.

27.3.2020, Soite hallintokeskus

COVID-19 viruksen johdosta kokous on siirretty 8.4.2020

8.4.2020, Teams kokous

Toimitusjohtaja Minna Korkiakoski-Västi, johtajaylilääkäri Pirjo Dabnell ja vt. talousjohtaja Tommi Koskinen esittelivät vuoden 2019 tilinpäätöksen. Lautakunta aloitti arvinoitikertomuksen valmistelun.

22.4.2020, Teams kokous

Arviointikertomuksen laatiminen.

6.5.2020, Teams kokous

Arviointikertomuksen laatiminen.

13.5.2020, Teams kokous

Arviointikertomuksen laatiminen.

18.5.2020, Teams kokous

Arviointikertomuksen hyväksyminen, tilintarkastuskertomuksen käsittely, esitys valtuustolle tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä

Lautakunta on kokouksissaan kuullut eri sektoreiden viranhaltijoiden katsauksia taloudesta, toiminnasta ja toiminnan kehittämisestä. Kuntayhtymän toimintoja arvioitiin lautakunnan kokousten yhteydessä järjestetyissä kuulemistilaisuuksissa.

Konserniin kuuluvista yhtiöstä kuultiin Kiinteistö Oy H Seitsikon toimitusjohtaja katsaus.

Tarkastuslautakunta perustaa vuoden 2019 arviointikertomuksensa edellä mainituissa kuulemistilaisuuksissa ja katselmuksissa tehtyihin havaintoihin, kuntayhtymän toimintakertomukseen ja valtuuston, hallituksen sekä lautakuntien pöytäkirjoihin ja muuhun viranhaltijoiden ja työntekijöiden tarkastuslautakunnalle toimittamaan materiaaliin sekä kuntalaisilta saatuun palautteeseen.

Tarkastuslautakunnan arviointityön painopistealueina vuonna 2019 oli koko kuntayhtymän toiminta. Tarkastuslautakunta ottaa kantaa myös toimintojen tarkoituksenmukaisuuteen.

2. Perussopimuksen ja terveydenhuoltolain määräykset

Perussopimuksen 2 §:n mukaan kuntayhtymän tehtävänä on järjestää jäsenkuntiensa puolesta alueensa väestölle yhdenvertaisilla periaatteilla lainsäädännön mukaiset laaja-alaiset sosiaali- ja terveyspalvelut. Kuntayhtymä voi hoitaa myös muita peruspalveluiden piiriin sekä tukipalveluiden järjestämiseen kuuluvia tehtäviä, kun siitä erikseen sovitaan.

Perussopimuksen 3 §:n mukaan kuntayhtymä järjestää ja tuottaa sosiaali -ja terveydenhuollon palveluja ensisijaisesti henkilöille, joilla on kotikuntalain (201/1994) mukainen kotipaikka kuntayhtymän jäsen- ja osa jäsenkunnassa, jollei laista tai erillisistä sopimuksista muuta johdu.

Perussopimuksen mukaan palvelut toteutetaan väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä palvelujen käyttäjiä tukien asukkaiden itsenäistä arjessa selviytymistä. Järjestämisvastuuseen kuuluvat ehkäisevät, korjaavat ja hoitavat, kuntouttavat sekä muut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut yhtenäisenä kokonaisuutena.

Terveydenhuoltolain (30.12.2010/1326) 1 luvun 4 §:n 1 mom. mukaan kunnan on osoitettava riittävästi voimavaroja kunnan peruspalvelujen valtionosuuden perusteena olevaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen sekä terveydenhuollon palveluihin. Terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä varten kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän käytettävissä on oltava riittävästi terveydenhuollon ammattihenkilöitä.

Em. lain 2 mom. mukaan toimintayksikön johtamisessa on oltava moniammatillista asiantuntemusta, joka tukee laadukkaan ja turvallisen hoidon kokonaisuutta, eri ammattiryhmien yhteistyötä sekä hoito- ja toimintatapojen kehittämistä.

Em. lain 3 mom. mukaan kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän terveydenhuollosta vastaavan henkilöstön rakenteen ja määrän on vastattava alueen väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen sekä terveydenhuollon palvelujen tarvetta.

Terveydenhuoltolain 1 luvun 10 §:n 1 mom. mukaan kunnan ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on järjestettävä terveydenhuollon palvelut sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisiksi kuin kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän asukkaiden hyvinvointi, potilasturvallisuus, sosiaalinen turvallisuus ja terveydentila sekä niihin vaikuttavien tekijöiden seurannan perusteella lääketieteellisesti, hammaslääketieteellisesti tai terveystieteellisesti arvioitu perusteltu tarve edellyttävät.

HE 90/2010 vp lausutaan siten, että kunnan tai sairaanhoitopiirin tulee järjestää terveydenhuoltopalvelut lähellä asukkaitaan, myös haja-asutusalueilla.

3. Arvio asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta

Valtuustoon nähden sitovaksi on määritelty seuraavat tasot:

Valtuusto 26.11.2018 § 29

- toiminnalliset tavoitteet ja niihin liittyvät suoritemäärätavoittteet koko kuntayhtymää koskevalla tasolla
- toiminnaliset tavoitteet sekä toiminnalliset muutokset toimialuetasolla (bsc-kortti ja toiminnallisia muutoksia koskeva toimintasuunnitelma)
- tuloslaskelma (tilikauden tulos, jäsenkuntalaskutuksen kokonaismäärä)
- investoinnit (kokonaismäärä, netto)
- rahoituslaskelma (talousarviolainan määrä

Soite on sosiaali- ja terveydenhuollon syvään toiminnalliseen integraatioon perustuva kuntayhtymä, jonka toiminta ja hallinto perustuvat seuraaviin strategisiin lähtökohtiin:

1. Ihminen keskiössä
2. Sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnallinen integraatio – moniammatillista asiantuntijuutta lähellä ihmisten arkea
3. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
4. Kotona asumisen ja elämisen tukeminen
5. Toiminnan ja talouden kannalta kestävät rakenteet
6. Päivystävä keskussairaala alueella
7. Tiedolla johtaminen

3.1. Toiminnan ja talouden strategiset tavoitteet

Kuntapalautusten jälkeen tuloslaskelman mukaiset toimintatuotot (ulkoiset) yhteensä ovat 334,5 miljoonaa euroa. Kuntayhtymä pysyi jäsenkuntalaskutuksen osalta budjetissa edellisten tilikausien ylijäämien palautuksen ansioista Lopullisiin vuoden 2018 kustannuksiin verrattuna jäsenkuntien kustannukset kasvoivat 3,67 miljoonaa euroa eli 1,41 %. Vuonna 2019 palautettiin jäsen- ja sopimuskunnille aikaisempien vuosien kertyneitä ylijäämiä noin 8,6 miljoonaa euroa. Jäsenkuntien osuus palautuksesta oli noin 7,7 miljoonaa euroa. Mikäli kertaluonteista palautusta ei oteta huomioon, olisivat jäsenkuntien kustannukset kasvaneet 11,37 miljoonaa euroa eli 4,38 prosenttia.

Tilikauden aikana on jäsenkunnille palautettu edellisten tilikausien ylijäämää, mikä on kirjattu tilikauden tulokseen **Kilan kuntajaoston** ohjeiden mukaisesti. Tämä tulee huomioida taloustilastoon annettavissa tiedoissa.

Jäsenkuntalaskutuksen kokonaismääräksi muodostui palautusten jälkeen 263,3 miljoonaa euroa. Tämä on 5,3 miljoonaa euroa ja 2,0 prosenttia vähemmän kuin muutetussa talousarviossa asetettu tavoite. Kuntayhtymä pysyi jäsenkuntalaskutuksen osalta budjetissa.

Bruttomenot toteutuivat budjetoitua korkeammalla tasolla. Ylitys oli 9,0 miljoonaa euroa eli 2,7 prosenttia. Tuloksen kannalta olennaista on, että nimenomaan suurimmat kustannuserät, henkilöstökulut ja palveluiden ostot, ylittyivät.

Tuotot kokonaisuudessaan ennen palautuksia ylittivät talousarvion noin 15 miljoonalla eurolla eli 4,5 prosentilla. Myyntituotot ennen palautuksia ylittyivät noin 14,9 miljoonalla eurolla eli 4,89 prosentilla. Asiakasmaksut toteutuivat talousarvion mukaisesti.

Talousarviovuonna tehtiin lisätalousarvio, jolla hyväksyttiin 6,6 M€ lisäys jäsenkuntien maksuosuuksiin. Tämä ei kuitenkaan toteutunut kokonaisuudessaan, lopullinen ylitys oli 1,2 M€ alkuperäiseen talousarvioon verrattuna.

Kuntien laskutuksen osalta toiminta voidaan jakaa suoriteperusteisen hinnaston mukaan laskutettaviin palveluihin ja niin sanotun Numeruslaskutuksen piirissa oleviin palveluihin. Suoriteperusteisesti toteutettava laskutus perustuu siihen, että tuotteilla on ennalta päätetty hinta. Numeruslaskutuksen osalta toteutuneet kustannukset kohdistetaan jäsenkunnille valitun ajurin perusteella, mikä tarkoittaa pääsääntöisesti asiakkaiden tai

käyntien määrää. Asiakaspalvelujen ostot kohdistetaan läpilaskutusperiaatteella potilaan kotikunnalle.

Jäsenkuntien keskinäisessä kustannusten jaossa huomioidaan suoriteperusteisen kustannuksen lisäksi potilaskohtainen kalliin hoidon tasaus sekä tilinpäätöksen yhteydessä tehtävä vuosittaisten suurten kokonaiskustannusten tasaus, jossa keskimääräistä kasvua 5 % suuremmat kasvut tasataan jäsenkuntien kesken asukasluvun suhteessa.

Talouteen ja vaikuttavuuteen kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet

- Toiminnan ja talouden raportointi on luotettavaa ja ajantasaista – nopeutetaan jäsenkunnille kohdistettavaa raportointia.
- Toimintaa johdetaan taloudellisesti ja kustannustietoisesti.
- Jäsenkuntien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä.
- Erityispalveluita myydään alueen ulkopuolelle.

Mitkä ovat ne konkreettiset menetelmät, joilla yksittäiset viranhaltijat johtavat taloutta ”taloudellisesti” ja ”kustannustietoisesti”?

Tehdäänkö Soitessa hoitoon liittyviä päätöksiä taloudellisin perustein?

Onko nämä päätökset näkyneet potilasturvallisuudessa?

Millä tavalla tavoite kolme ”tiivis yhteistyö” on jälkikäteen arvioitavissa/mitattavissa? Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan tätä <u>tiivistä</u> yhteistyötä terveyden- ja hyvinvoinnin edistämiseksi ei ole tehty.

4. Yhtymävaltuusto ja tavoitteet

4.1. Prosesseihin kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet

- toiminnassa korostuu integraatio, eri alojen ammattilaisten toiminta yhdessä asiakkaiden, perheiden ja ryhmien kanssa
- vahvistetaan peruspalveluja, ennaltaehkäiseviä ja matalan kynnyksen palveluja sekä kuntoutuksen roolia
- tehtävät vastuutetaan selkeästi sekä hallinnollisessa että asiakastyössä
- palvelurakennetta kehitetään niin, että se on toiminnan ja talouden kannalta kestävä ja huomioi ennen kaikkea muuta ihmisen tarpeet – ihminen on kaiken toiminnan keskiössä
- hyvin toimiva päivystävä sairaala tarjoaa palveluita omaa aluetta laajemmalle asiakasjoukolle ja on tärkeä kumppani kaikissa palveluketjuissa

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan ihminen keskiössä tarkoittaa sitä, että jokainen asiakas iästä, terveydentilasta, asuinpaikasta tai muusta vastaavasta syystä riippumatta, saavuttaa aidosti perusterveyden- ja sosiaalihuoltopalvelut omassa elinympäristössään.

Perusterveydenhuollon ja sosiaalihuoltopalveluiden saavutettavuus on heikentynyt mm. terveyskeskuksien sulkusuunnitelman ja perusterveydenhuollon lääkäreiden aliresurssoinnin osalta.

4.2. Asiakkaisiin kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet

- palvelut ja tuki pyritään tarjoamaan mahdollisimman lähellä ihmisten arkea
- kotona asumista ja elämistä tukemalla päästään parhaiten hyödyntämään ihmisten ja heidän lähiyhteisöjensä voimavaroja, se myös edistää kuntoutumista parhaiten eri asiakasryhmissä
- asiakkaiden ja potilaiden osallisuutta kehitetään edelleen ja otetaan käyttöön uusia toimintamalleja
- asiakkaille tarjotaan jatkossa enemmän mahdollisuuksia sähköisiin palveluihin ja eri keinoja palvelun saamiseen, esim. videoyhteydet

Tavoite/Mittari	Toteutunut
Asiakkaiden ja potilaiden osallisuuden lisääminen. Raadit ja ryhmät toimivat aktiivisesti Maakunnalliset vammais- ja vanhusneuvostot käynnistyneet.	Asiakaskyselyjä on järjestetty aktiivisesti nettipalaute -järjestelmän käytön tukena. Asiakasraadeille on tehty palautekysely 1 x/vuosi Maakunnalliset vammais- ja vanhusneuvostot ovat kokoontuneet viisi kertaa.
Monimuotoinen ja asikaslähtöinen viestintä	Chat-palvelu ei ole laajentunut Soite-sovellus ei käytössä.

Soiten päätöksenteossa pitäisi huomioida vammais- ja vanhusneuvostojen kannanotot. Neuvostojen mielipiteet tulisi aukikirjoittaa päätöstekstien valmisteluosioon, jotta jälkikäteen voitaisiin varmistua edellä mainitusta.

Hoito ja hoiva

Toiminta-ajatus: Hoidon ja hoivan palvelut tuotetaan yhdenvertaisuusperiaatteen mukaan laadukkaasti ja asiakkaan itsemääräämisoikeutta kunnioittaen. Palvelut tukevat itsenäistä selviytymistä, osallisuutta ja toimintakykyä. Tavoitteena on, että asiakas voi asua turvallisessa ja esteettömässä omassa kodissaan tukipalveluiden ja kotihoidon turvin niin pitkään kuin se inhimillisesti ja resurssien mukaan on mahdollista.

Tarkastuslautakunta toteaa, että valtuusto on ylin päättävä elin ja on todennut säästösuunnitelmiin ja rakentelliseen muutosohjelmaan, että niitä ei toteuteta hallituksen esittämällä tavalla. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että virkamiehet tilinpäätöskertomuksessa moittivat avoimesti valtuuston tekemää päätöstä. Edellä mainittu menettely ei edistä luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden vuoropuhelua eikä keskinäistä luottamusta.

Vastaanottopalvelut

Vastaanottopalvelupisteiden hoitoon pääsy K-P:n sosiaali- ja peruspalveluky Soite toimipisteittäin tammikuu 2020				
Kunta	**0-3 pv**	**4-21 pv**	**22-90 pv**	**91-180 pv**
Alaveteli	55 %	42 %	3 %	0 %
Kokkola - episoditiimi	94 %	6 %	0 %	0 %
Koivuhaka	40 %	45 %	10 %	0 %
Kruunypyy	48 %	45 %	7 %	0 %
Kälviä	41 %	56 %	3 %	0 %
Lohtaja	56 %	29 %	15 %	0 %
Teerijärvi	52 %	35 %	13 %	0 %
Ullava	55 %	42 %	4 %	0 %
Kannus	78 %	22 %	0 %	0 %
Kokkola	12 %	41 %	47 %	0 %
Lestijärvi	100 %	0 %	0 %	0 %
Perho	68 %	31 %	1 %	0 %
Toholampi	22 %	77 %	1 %	0 %
Tunkkari, Veteli	58 %	41 %	0 %	0 %
Yhteensä	**58 %**	**32 %**	**9 %**	**0 %**

Tarkastuslautakunta on 20.12.2018 pidetyssä kokouksessa § 82 keskustellut toimipisteiden suluista ja on kirjannut käydystä keskustelusta:

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota asiakkaiden yhdenvertaiseen kohteluun terveydenhuollon ja laboratoriopalvelujen sulkujen aikana.

Valtuusto päätti 9.12.2019 §:ssä 28 toimintasuunnitelman informatiivisessa osiossa vastaanottokeskusten resurssien minimitasoista, vahvuuksista ja palvelutasosta.

Hallitus päätti 20.1.2020 §:ssä 12 toimeenpanna edellä mainitun valtuuston päätöksen. Hallitus päätti poikkeavista aukioloajoista 21.2.2020 §:ssä 49.

Tarkastuslautakunta toteaa, että hallituksen päätös ei ole valtuuston tahtotilan mukainen. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan hallituksen perustelut eivät ole perusteltuja. Tarkastuslautakunta toteaa, että sulkupäätös kohdistuu toistuvasti samoihin yksiköihin ja palvelun käyttäjän näkökulmasta tämä päätös ei kohtele asiakkaita yhdenvertaisesti.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kiireettömään avohoitoon pääsyssä on toimipaikkakohtaisesti huomattavia eroja. Pisimmät jonotusajat ovat Lestijokilaaksossa Lestijärvellä, Kannuksessa ja Toholammilla, jokaisessa 42 vrk. Lyhimmät jonotusajat ovat Koivuhaan ja Ullavan toimipisteissä 15 ja 12 vrk.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Soiten yhtenä tavoitteena ollut palvelujen parantaminen segmentoimalla vastaanottopalvelut kiireellisiin ja kiireettömiin ei ole edistänyt vastaanottopalvelujen yhdenvertaista saatavuutta koko toimintaalueella.

Tarkastuslautakunta toteaa, että keskittämispäätöksen päätöksenteon ja ratkaisujen valmistelussa ei ole arvioitu ja otettu huomioon tehdyn päätöksen ja ratkaisun vaikutuksia väestön terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin, kuten terveydenhuoltolain 11 § edellyttää.

Suun terveydenhuollon hoidon saatavuus 12 2019

Tieto on Soiten internetsivustolta.

Suun terveydenhuolto	pv hammaslääkäri (suluissa ed. vuosi)	pv suuhygienisti
Pääterveysasema	90 (120)	90
Torkinmäki	120 (120)	90
Koivuhaka	120 (120)	100
Kälviä	60	60
Kruunupyy	40	50
Teerijärvi	40	50
Kannus	150	40
Toholampi	60	40
Lestijärvi	80	90
Tunkkari	90	90
Perho	50	50
Lohtaja	n/a	n/a
Ullava	n/a	n/a

Tarkastuslautakunta kehoittaa kuntayhtymää ilmoittamaan tarkat päivämäärät.

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (Laki ikääntyneen väeston toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäinen sosiaali- ja terveyspalveluista 28.12.2012/980)

5 luku Erinäiset säännökset

26 § Odotusaikojen julkaiseminen

Kunnan on julkaistava ainakin **puolivuosittain** tiedot siitä, missä ajassa iäkäs henkilö voi saada hakemansa sosiaalipalvelut. Tiedot on julkaistava sellaisia menetelmiä käyttäen, että iäkkäillä henkilöillä on tosiasiallinen mahdollisuus tietojen saamiseen. Soitessa odotusajat ilmoitetaan neljän kuukauden välein.

Odotusajat 1.1.-31.8.2019

Palvelu	Lain määrittämä odostusaika	Toteutumisen tilanne	Lisätiedot
Palvelutarpeen arviointi	7 arikipäivää	Alittuu	Arviointi alkaa yhteydenotosta
Kotiin järjestettävät tukipalvelut	3-7 vrk	Alittuu	Yhteydenoton saavuttua 1-3 vrk
Kotihoito	Akuutti tarve välittömästi, muuten 3-7 vrk	Toteutuu	Palvelu aloitetaan heit palvelutarpeen toteamisen jälkeen joko Soiten omana tai palvelusetelillä
Omaishoito	Palvelutarvpeen arvointi aloitettava 7 vrk sisällä	Toteutuu	Hakemus otetaan käsittelyyn viipymättä. Kun oikeus omaishoidontukeen on todettu omaishoidontuki myönnetään hakemuksen saapumiskuukauden alusta.
Ympärivuorokautinen hoito, tehostettu palveluasuminen	3 kk	0-3 kk	Odotus alkaa heti SAS-työryhmän päätöksen tekemisen jälkeen

Yllä oleva tiedote on vanhentunut. Tarkastuslautakunta kehottaa julkaisemaan tiedot palveluiden jonotusajoista lain edellyttämällä tavalla.

Potilaan oikeudet ja valinnanvapaus

Terveydenhuoltolain 6 luvun 47 §:n 1 mom. säädetään kiireettömän hoidon hoitopaikan valinnasta siten, että henkilö voi valita, mistä kuntansa terveyskeskuksen terveysasemalta hän saa 2 ja 3 luvussa tarkoitetut terveydenhuollon palvelut, joita ovat mm.:

- Terveysneuvonta ja terveystarkastukset
- Seulonnat
- Neuvolapalvelut
- Kouluterveydenhuolto
- Opiskeluterveydenhuolto
- Työterveyshuolto
- Sairaanhoito
- Kotisairaanhoito
- Suun terveydenhuolto
- Mielenterveystyö
- Päihdetyö
- Lääkinnällinen kuntoutus

Terveydenhuoltolain 6 luvun 49 §:n 1 mom. mukaan potilaalla on mahdollisuus valita häntä terveydenhuollon yksikössä hoitava laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö toimintayksikön toiminnan tarkoituksenmukaisen järjestämisen sallimissa rajoissa. Potilaan jatkohoito on toteutettava siten, että hänet ohjataan häntä aiemmin hoitaneen lääkärin tai hammaslääkärin hoitoon, aina kun se hoidon asianmukaisen järjestämisen kannalta on mahdollista.

Tarkastuslautakunta toteaa, että voimakas integraatio, palveluverkon alasajo ja hallituksen toistuvat päätökset poikkeavista aukioloajoista yhteisvaikutuksineen ovat vaarantaneet a) potilaan oikeuden valita mistä kuntansa terveyskeskuksen terveysasemalta hän saa kiireettömän terveydenhuollon palvelut ja b) potilaan mahdollisuuden valita häntä terveydenhuollon yksikössä hoitavan lääkärin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että voidaan perustellusti kyseenalaistaa Soiten onnistuminen järjestää jäsenkuntiensa puolesta alueensa väestölle yhdenvertaisilla periaatteilla lainsäädännön mukaiset laaja-alaiset sosiaali- ja terveyspalvelut, kuten perussopimuksen 2 § edellyttää. HE 90/2010 vp lausutaan siten, että kunnan tai sairaanhoitopiirin tulee järjestää terveydenhuoltopalvelut lähellä asukkaitaan, myös haja-asutusalueilla.

4.3. Talouteen ja vaikuttavuuteen kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet

Omistajaohjaus ja kuntien edunvalvonta

Perussopimus 18 §:

Omistajakuntien yhteinen omistajaohjaus neuvoteltuaan kuntayhtymän johdon kanssa määrittää kuntayhtymän hallituksen päätöksenteon perusteiksi vuosittaisen talousarviokehyksen sekä omistajuuteen liittyvät strategiset linjaukset.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Soiten perustamisesta lähtien jäsenkunnat eivät ole olleet tyytyväisiä sotepalveluiden yhdenvertaiseen saatavuuteen ja kustannusten jakamiseen.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että jäsenkunnat ja Soite sopisivat palvelutuotannosta palvelusopimuksessa. Sopimukseen määriteltäisiin palvelutaso ja palvelun hinta, johon Soite ja kunta sitoutuvat. Kuntaliiton mukaan kuntayhtymissä on suositeltavaa ottaa käyttöön kyseiset palvelusopimukset. Tällöin jäsenkunnan tahtotila täyttyisi. Palvelusopimukseen kirjattujen tavoitteiden toteutumisen seuranta ja kustannusten hallinta olisi helpompaa.

TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA 2019 - 2021

Omistajiin, talouteen ja vaikuttavuuteen vaikuttavia tekijöitä Soite-kuntayhtymässä on kuntarajariippumaton palvelujärjestelmä, jossa määritellään yhteinen palvelutaso kaikille kuntayhtymän jäsenkunnille. Tämä edellyttää myös omistajaohjauksen toteuttamista

yhtenä kokonaisuutena. Soiten hallinnossa on omistajaohjauksen neuvottelukunnan avulla pyritty huolehtimaan jäsenkuntien mahdollisuudesta vaikuttaa kuntayhtymän tekemiin päätöksiin sote-palveluiden järjestämisessä. Lisäksi kuntarajapinnan ja tiedon kulun varmistamiseksi on varmistettu kaikkien Soiten jäsenkuntien läsnäolo- ja puheoikeus Soiten hallituksessa.

Soitessa on tehty vastaanottotoimintojen supistuksia ja suunniteltu muutoksia mm. Kannuksen ja Tunkkarin osalta. Ratkaisuja on perusteltu syntyvillä säästöillä. Luottamushenkilöt ja kuntien omistajaohjauksesta vastaavat kunnanjohtajat ovat pyytäneet saada nähtäväksi säästölaskelmien yksityiskohtaiset perusteet. Luottamushenkilöt ovat pyytäneet suorittamaan ns. jälkilaskennan tehtyjen päätösten osalta.

Vuonna 2018 tarkastuslautakunta totesi seuraavaa:

Tarkastuslautakunta toteaa, että säästölaskelmien yksityiskohtaisia perusteita ei ole esitetty valtuutetuille eikä kuntien omistajaohjauksesta vastaaville kunnanjohtajille.

Tarkastuslautakunta toteaa, että jälkilaskentaa ei Soitessa tehdä.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että mm. säästöpäätöksien esittelyn yhteydessä esitetään laskelmien yksityiskohtaiset perusteet ja tehtyjen päätösten osalta suoritetaan jälkilaskenta.

Tarkastuslautakunta toteaa lisäksi, että suunniteltaessa toimintojen muutoksia tulisi suorittaa etukäteisarviointi, mm. mitä vaikutuksia muutoksella on asiakkaisiin, ja nämä tulisi tuoda ilmi, jotta luottamushenkilöt aidosti tietävät, mistä he päättävät, millä perusteilla päättävät ja mitä vaikutuksia päätöksellä on.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tässä on edelleen kehittämistä.

Hallituspaikat	Kpl
Halsua	0
Kannus	1
Kaustinen	0
Kokkola	8
Kruunupyy	0
Lestijärvi	0
Perho	1
Reisjärvi	0
Toholampi	0
Veteli	1

Tarkastuslautakunta toteaa, että Soiten hallituksessa ei ole varsinaista jäsentä jokaisesta jäsenkunnasta.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan edustuksellinen demokratia edellyttäisi, että jokaisesta jäsenkunnasta on edustus Soiten hallituksessa.

4.4. Suoritetavotteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunnan mielestä tilastokatsauksessa suoritetavoitteiden toteutumiseen tulisi olla valittuna muutama pysyvä kohde, jotka pysyvät tarkastelun kohteena vuosittain. Tämän lisäksi tulisi olla muutama satunnaisesti valittu kohde. Myöskin esittämistapa pitäisi olla vakiintunut, joka helpottaa arvioinnin suorittamista.

Lautakunta toteaa, että suoritetavoitteissa esitetään Soiten keskimääräisten tavoitteiden toteutuminen ja kustannukset. Tämä esittämistapa ei anna riittävää kuvaa kuntakohtaisten tavoitteiden toteutumisesta sekä kustannuksista. Tästä syystä tarkastuslautakunta suosittaa, että tietyt keskeisimmät palvelualueet pitäisi avata kuntakohtaisesti mm. vastaanottopalvelut.

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota siihen, että laajojen terveystarkastusten tilastoja ei ollut esitetty lainkaan 8. luokan osalta. Ainoa kirjaus oli ylipainoisten osuus 14-15 vuotiaiden ikäryhmästä. Tarkastuslautakunta kiinnitti myös huomiota, että tilinpäätöskirjassa esitettiin tietoja, jota lautakunta ei pidä tarkoituksenmukaisena tietona tämän kaltaisessa asiakirjassa.

Tarkastuslautakunta tarvitsee tietoa ennaltaehkäisevistä palveluista ja perusterveydenhuollosta toiminnan arvioinnin tueksi. Tiedot puuttuvat tilastosta.

5. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

- sisäisen valvonnan ohje (hallitus 15.6.2009)
- sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan perusteet (valtuusto 2016)

Talousarvion ja –suunnitelman mukaisten taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista arvioidaan kuukausittain toimialueilla ja johtoryhmässä sekä raportoidaan hallitukselle. Raportoinnin yhteydessä selvitetään toimintaympäristön muutoksia, ja niiden vaikutuksia Soiten toimintaan sekä henkilöstön saatavuutta. Johtavien viranhaltijoiden viranhaltijapäätökset tuodaan kuukausittain hallitukselle tiedoksi.

Toimialueittain valmisteltavissa osavuosikatsauksissa hallitus arvioi kolmannesvuosittain toiminnan tilaa neljän BSC-lähtöisen ja valtuustotasolla määritellyn tavoitenäkökulman kautta. Lisäksi arvioidaan erikseen sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan osuus. Tässä yhteydessä varmistetaan myös viranhaltijapäätösten valvonta toimialueilla.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta arvioidaan erikseen ja erityisesti toimialueittain järjestettävässä johdon katselmuksessa kevään tapaamisissa. Syksyn toiminta- ja taloussuunnitteluun painottuvassa johdon katselmuksessa sekä suunnitteluprosessissa tarkastellaan resurssien riittävyyttä suhteutettuna todettuihin riskitekijöihin.

Kuntayhtymän vakuutustoiminnan hallinnoinnissa käytetään ns. meklaritoimintaa. Sisäistä valvontaa ja riskien arviointia tukevat sekä tarkastuslautakunta että tilintarkastaja. Työskentely on hyvin vuorovaikutteista ja vahvasti preventiivistä.

6. Henkilöstöön ja osaamiseen kohdistuvat tavoitteet ja toimenpiteet

Henkilöstökulut ylittivät budjetoidun noin 7 miljoonalla eurolla eli noin 4,04 prosentilla. Kilpailukyky-sopimuksen mukainen lomarahan leikkaus poistuu, tämän vuoksi henkilöstökustannusta rasittaa ko. erän kirjaaminen omapalkkavelan muutokseen. Organisaation tavoitteena on ollut hyödyntää mm. eläköitymistä jättämällä osa vapautuvista vakansseista täyttämättä. Tässä ei ole onnistuttu vuonna 2019. Osittain on myös niin, että tiettyihin työtehtäviin ei ole ollut saatavilla riittävästi työvoimaa.

Henkilöstökulut	2019	2018
Palkat ja palkkiot	145 918 557,69	137 452 488,86
Eläkekulut	27 799 983,26	25 944 408,11
Muut henkilösivukulut	4 949 204,40	4 595 814,60
Yhteensä	**178 667 745,35**	**167 992 711,57**

Tarkastuslautakunta suosittelee ottamaan koko henkilöstön mukaan toiminnan suunniteluun, työn tehostamiseen ja säästötoimenpiteiden etsimiseen. Tämä menettely edesauttaa henkilöstön sitoutumista tehtyihin päätöksiin.

Tarkastuslautakunta pitää sairauspoissaolojen keskimääräisiä päiviä huolestuttavan korkeina. Tarkastuslautakunta edellyttää hallitukselta ja toimivalta johdolta toimenpiteitä.

7. Investoinnit

Investointimääräraha brutto oli 16,1 M€ ja käyttö toteutui 7,7 M€ (toteumaprosentti 47,7 % brutto). Rakentamista koskevat investoinnit etenivät budjetoitua hitaammin. Näitä ovat lähinnä leikkaustoiminnan yhdistäminen, F-siipi (välinehuolto) ja Dialyysi. Tietokoneohjelmistojen osalta erityisesti Lifecaren lisäosien käyttöönotto on viivästynyt. Ajoneuvot (12 kpl) hankittiin leasingrahoituksella. Vuoden 2018 kaltaisia isoja leasinghankintoja ei ollut (esim. Angiografia).

7.1. Laki kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta (548/2016 tuli voimaan 1.7.2016)

Viiden miljoonan rajan ylittymisessä otetaan huomioon samaan hankkeeseen liittyvät osakokonaisuudet. Jos kunta tai kuntayhtymä tekee samaan rakennuskohteeseen lain voimassaoloaikana useita korjaus- tai rakennusinvestointeja, voidaan niiden katsoa

kuuluvan samaan investointikokonaisuuteen. Näissä tapauksissa kokonaisarvo lasketaan osakokonaisuuksien yhteenlasketuista arvoista.

Yli viiden miljoonan investoinnit ovat sallittuja vain, jos niihin saadaan sosiaali- ja terveysministeriöltä (STM) poikkeuslupa.

Investointia koskevan sitoumuksen tekemisessä merkittävänä ajankohtana pidetään urakkasopimuksen tai sitä vastaavan rakennustöiden aloittamista tarkoittavan sopimuksen allekirjoittamista. Jos kunta tai kuntayhtymä on sitoutunut investointiin sitovalla sopimuksella ennen kiellon voimaantuloa 1.7.2016, ei investointiin tarvitse hakea poikkeuslupaa. Siten ei vielä riitä, että esimerkiksi kunnanvaltuuston päätös käynnistää investointihanke on tehty ennen lain voimaantuloa.

Viiden miljoonan euron raja lasketaan hankkeen arvonlisäverottomista kokonaiskustannuksista. Investointikustannuksiin sisältyvät muun muassa hankesuunnitteluun, tontin hankintaan, entisen tilan purkamiseen, rakentamisen aikaisiin väistötiloihin, rakentamiseen, rakentamisen aikaiseen maanvuokraan ja raken-nuksen käyttöönottoon liittyvät kustannukset sekä rakennukseen kuuluvat kiinteät kalus-teet ja laitteet. Irtain kalustus ei sisälly poikkeuslupamenettelyn piirissä oleviin hanke-kuluihin. Kustannuksista on vähennettävä arvonlisävero.

Kiellosta ja poikkeuslupamenettelystä huolimatta kunta tai kuntayhtymä voi aina tehdä normaaleja vuosihuoltoja sekä sellaisia investointeja, jotka ovat valvontaviranomaisten tarkastusten perusteella välttämättömiä (4 §:n 3 momentti). Näitä tilanteita ei koske viiden miljoonan euron raja. Säännöksen tarkoituksena ei kuitenkaan ole mahdollistaa poikkeuslupamenettelyn kiertämistä, joten edellä mainittujen tilanteiden edellytysten on selvästi täytyttävä.

Rakennushankkeen välttämättömyyttä ja kiireellisyyttä arvioitaessa otetaan huomioon, voitaisiinko palvelut tuottaa lähivuosien aikana jo olemassa olevissa tiloissa. Välttämättömyys ja kiireellisyys voi perustua esimerkiksi niin merkittävään asukasluvun muutokseen, että palveluja ei mitenkään voida tuottaa nykyisissä toimitiloissa. Välttämättömyys voi perustua myös lainsäädännön edellyttämiin muutoksiin palvelujen toteuttamisessa.

Laissa edellytetään, että investoinnin tulee olla välttämätön. Tämä tarkoittaa, ettei investoinnin välttämättömyyttä voida arvioida vain yksittäisen kunnan tai kuntayhtymän näkökulmasta, vaan investoinnin tulee olla välttämätön myös kuntaa laajemman alueen palvelujen toteuttamisen näkökulmasta. Välttämättömyyttä arvioitaessa tulisi ottaa huomioon myös olemassa olevat mahdollisuudet kuntien ja kuntayhtymien väliseen yhteistyöhön palvelujen tuottamisessa.

Investoinnin alueellista välttämättömyyttä on mahdollista osoittaa esimerkiksi siten, että poikkeuslupahakemukseen liitetään alueen muiden kuntien tai kuntien jonkin yhteistoimintaelimen tai aluehallintoviranomaisen lausunnot kyseisestä hankkeesta. Myös STM voi poikkeuslupaa harkitessaan pyytää tarpeellisiksi katsomiaan lausuntoja.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kuntayhtymä on investoinut rajoituslain voimassaollessa seuraavasti:

Vuosi	Rakennukset	Kiinteät kalusteet ja laitteet[1]	Yhteensä	Toteutumisaste verrattuna TA
TP 2017	3.155.870,18	6.842.928,98	9.998.799,16	65,7
TP 2018	6.771.610,21	8.101.229,20	14.872.839,41	82,7
TP 2019	2.912.138,85	4.721.839,81	7.633.978,66	47,2
TTS 2020	8.200.000,00	5.923.118,00	14.123.118,00	-

Toimitusjohtajan ilmoituksen mukaan Soiten ja Kokkolan kaupungin välisellä terveyskeskuksen kiinteistökaupalla oli tarkoitus turvata hypakehankkeen eteneminen.

Hypake-hankkeen kokonaiskustannukseksi on esitetty yli 20 Meur. Kuntayhtymän valtuusto on poistanut Hypake-hankkeen suunnittelumäärärahat kuntayhtymän investointisuunnitelmasta.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kyseinen kiinteistökauppa ja siihen liittyvä Hypake-hanke kuuluvat em. rajoituslain piiriin ja tälle olisi tullut hakea ennakkolupa.

Tarkastuslautakunnan havaintojen mukaan hallituksen pöytäkirjoista ei käy ilmi, että rajoituslain velvoitteet olisi tuotu riittävästi esille asian valmistelun ja käsittelyn yhteydessä. Tarkastuslautakunta on aiemmissa raporteissaan kiinnittänyt huomioita siihen, että pöytäkirjojen valmistelutekstit tulee olla riittäviä ja avoimia, jotta päätöksentekijät tietävät, mistä päättävät, millä perusteella ja mitkä ovat vaikutukset jäsenkuntien talouteen.

8. Muut havainnot

8.1. Esteellisyys

Hallintolain 27 §:n 1 mom. mukaan virkamies ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä sitä käsiteltäessä, jos hän on esteellinen. Em. lainkohdan 2 mom. mukaan, mitä virkamiehen esteellisyydestä säädetään, koskee myös monijäsenisen toimielimen jäsentä ja muuta asian käsittelyyn osallistuvaa sekä tarkastuksen suorittavaa tarkastajaa.

[1] Tietokoneohjelmistot, kiinteän omaisuuden ostot, kiinteät rakenteet ja laitteet, kuljetuvälineet, muu kalusto käyttöomaisuusarvopaperit, liittymismaksut, käyttöomaisuuden myyntituotot ja valtionosuudet investointeihin

Hallintolain 28 §:ssä todetaan esteellisyysperusteista seuraavasti:

Virkamies on esteellinen:

1) jos hän tai hänen läheisensä on asianosainen;
2) jos hän tai hänen läheisensä avustaa taikka edustaa asianosaista tai sitä, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;
3) jos asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hänelle tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulle läheiselleen;
4) jos hän on palvelussuhteessa tai käsiteltävään asiaan liittyvässä toimeksiantosuhteessa asianosaiseen tai siihen, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;
5) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;
6) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä kuuluu viraston tai laitoksen johtokuntaan tai siihen rinnastettavaan toimielimeen ja kysymys on asiasta, joka liittyy tämän viraston tai laitoksen ohjaukseen tai valvontaan; tai
7) jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Hallintolain 29 §:n 1 mom. mukaan virkamiehen esteellisyyttä koskeva kysymys on ratkaistava viipymättä. Em. lainkohdan 2 mom. mukaan virkamies ratkaisee itse kysymyksen esteellisyydestään. Monijäsenisen toimielimen jäsenen ja esittelijän esteellisyydestä päättää kuitenkin toimielin. Monijäseninen toimielin päättää myös muun läsnäoloon oikeutetun esteellisyydestä. Jäsen tai esittelijä saa osallistua esteellisyyttään koskevan asian käsittelyyn vain, jos toimielin ei olisi ilman häntä päätösvaltainen eikä hänen tilalleen ole ilman huomattavaa viivytystä saatavissa esteetöntä henkilöä.

Kuntalain 97 §:n 4 mom. mukaan hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohtaa ei sovelleta kunnan luottamushenkilöön, viranhaltijaan tai työntekijään, vaikka tämä olisi mainitussa lainkohdassa tarkoitetussa asemassa kunnallisessa liikelaitoksessa tai kuntayhtymässä. Henkilö on kuitenkin esteellinen, jos kunnan edut ovat ristiriidassa liikelaitoksen tai kuntayhtymän etujen kanssa taikka asian tasapuolinen käsittely edellyttää, ettei henkilö osallistu asian käsittelyyn. Myöskään hallintolain 28 §:n 1 momentin 6 kohtaa ei sovelleta kunnassa.

Kuntayhtymän tekninen johtaja on Kiinteistö Oy H-Seitsikon toimitusjohtaja. H-seitsikon hallituksen jäsenenä tai hallituksen varajäseninä on henkilöitä, jotka ovat kuntayhtymän viranhaltijoita tai kuntayhtymän hallituksen jäseniä.

Apulaisoikeuskansleri on päätöksessään 13.6.2019 OKV/19/50/2018 on todennut, että hallintolaissa säädettyjen esteellisyys-perusteiden arvioinnissa esteellisyyskysymysten oikeanlaisessa käsittelemisessä kunnallisissa elimissä on meneteltävä huolellisesti.

Soiten hallitus on todennut jäsenkunnan hallituksen edustajan esteelliseksi (käsittelemään oikaisuvaatimusta) syystä että edustajan jäsenkunnan kunnanhallitus oli tehnyt oikaisuvaatimuksen Soiten hallituksen tekemästä päätöksestä. Hall. 31.3.2019 74 §:ssä ei käy ilmi perustetta esteellisyyteen. Lautakunnan näkemyksen mukaan kyseisessä asiassa ei ollut olemassa esteellisyyttä.

Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään huomiota erityisesti hallintolain ja kuntalain estellisyyssäännöksiin.

Kuntayhtymän tilinpäätös on käsitelty ja allekirjoitettu hallituksessa 30.3.2020. Tilinpäätöksen valmistumiseen ajallaan ja tilinpäätötietojen vaatimusten mukaisuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tällöin jäsenkunnilla on riittävästi aikaa valmistella omat tilinpäätöksensä. Kun tiedot valmistuvat riittävän ajoissa, myös tarkastuslautakunta pystyy suorittamaan arvionsa ajoissa.

Tarkastuslautakunnan näkemys tulevaisuudesta

Suomalaisen yhteiskunta ikääntyy siten, että työikäisten ja lasten määrä vähenee samalla kun ikääntyneen väestön määrä kasvaa. Ennusteiden mukaan iäkkäiden määrä erityisesti vanhimmissa ikäryhmissä kasvaa voimakkaimmin. Väestön ikärakenteen muutoksesta seuraa, että yhteiskunnan on mukauduttava laajasti entistä iäkkäämmän väestön tarpeisiin.

Ikääntyneen väestön hyvinvoinnin ja palvelujen turvaaminen edellyttää kunnilta ja alueilta tietoista ikääntymispolitiikkaa ja sitoutumista päätöksenteon kaikilla tasoilla.

Ikääntyneen väestön määrän kasvaessa heidän merkityksensä yhteiskunnassa kasvaa. Monet eläkeläiset ovat keskeinen voimavara vapaaehtoistoiminnassa tai käyttävät edelleen ammatillista ja muuta osaamistaan työelämässä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, esteettömät asuin- ja elinympäristöt, lähipalvelut ja toimivat liikenneratkaisut helpottavat ihmisten kotona asumista ja vähentävät tai siirtävät hoiva- ja hoitopalvelujen tarvetta. Tätä kautta myös hoiva- ja hoitopalvelujen kustannusten kasvua voidaan hillitä.

Iäkkäät tarvitsevat yksilöllisiä, huolelliseen palvelutarpeen arviointiin perustuvia palveluja oikea-aikaisesti. Keskeisiä iäkkäiden palveluja ovat terveyskeskuksesta saatavien terveyspalvelujen lisäksi kotihoito, omaishoito ja muut kotona asumista tukevat palvelut sekä ympärivuorokautinen hoito tehostetussa palveluasumisessa. Toimiva palvelukokonaisuus on tärkeä niille iäkkäille, jotka tarvitsevat paljon erilaisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja.

Elämme koronan keskellä, emmekä tiedä tulevaisuudesta vielä kaikkea. On todennäköistä, että vastaavantyyppiset pandemiat toistuvat. Toimintakertomuksessa on otettu lyhyesti kantaa koronan vaikutuksiin. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan asiaa on tarpeen käsitellä yksityiskohtaisemmin ja tarvittaessa päättää koronan ja vastaavantyyppisten pandemioiden vaikutuksista kuntayhtymän talouden ja toiminnan järjestämiseen.

9. Yhteenveto

Arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta kiinnitti erityistä huomiota perussopimuksen ja lainsäädännön vaatimuksiin siitä, toteutuiko palvelujen saatavuus yhdenvertaisesti koko Soiten palvelualueella. Tarkastuslautakunta kantaa huolta siitä, ovatko kaikki toiminnalliset ratkaisut edistäneet palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta yhdenvertaisesti. Tarkastuslautakunta kehoittaa kiinnitämään erityistä huomiota käyttötalouden, investointien ja rahoituksen suunnitelmallisuuteen huomioiden toiminta-alueen palvelujen rakenne ja jäsenkuntien kantokyky.

Tili- ja vastuuvapauden myöntäminen

Lautakunta yhtyy tilintarkastajan lausuntoon tilinpäätöksen hyväksymisestä sekä tili- ja vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille.

Kokkolassa 18.5.202

Arviointikertomus hyväksytään 18.5.2020 pidettävässä sähköisessä kokouksessa sen jälkeen, kun yhtymän hallitus on tehnyt sähköistä kokouskäytäntöä koskevan päätöksen.

Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveyspalvelukuntayhtymän tarkastuslautakunta

Ilkka Piispanen
puheenjohtaja

Tarja Hatju-Karhula
varapuheenjohtaja

Katri Aro
jäsen

Johanna Järvelä
jäsen